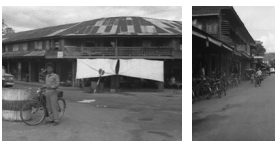

ปกหน้า

ตลาดกลางเมืองมหาสารคาม อาคารหลังคาสูง คือ บ้านหลวงนาถอาณัติ (ลูกพระเจริญ ราชเดช (ขุน ภูฏตานนท์ ณ มหาสารคาม) เจ้าเมืองมหาสารคาม คนที่ 3) ปัจจุบันอาคารส่วนใหญ่รื้อถอนแล้ว (ภาพโดย **พรานซิส คริปส์**)

ปกหลัง

(ซ้าย) อาคารพาณิชย์ ถนนวรบุตร (ตรงข้ามตึกโค้ง) ในตัว อ. เมือง จ.มหาสารคาม ปัจจุบันยังมีอยู่ (ขวา) มุมหนึ่งของถนนวรบุตร เห็นหลังคาโบสถ์วัดสามัคคี อ. เมือง จ.มหาสารคาม (ภาพ โดย **พรานซิส คริปส์**)

มหาสารคาม มาจากไหน?

มหาสารคาม

มาจากไหน?

โดย สุจิตต์ วงษ์เทศ

สำนักพิมพ์แม่คำวาง

มหาสารคาม มาจากไหน?

โดย สุจิตต์ วงษ์เทศ

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของสำนักหอสมุดแห่งชาติ

National Library of Thailand Cataloging in Publication Data

สุจิตต์ วงษ์เทศ

มหาสารคาม มาจากไหน?--กรุงเทพฯ : แม่คำฝาง, 2555.

104 หน้า.

1. มหาสารคาม--ประวัติศาสตร์. 2. มหาสารคาม--ภูมิประเทศและการท่องเที่ยว. 3. มหาสารคาม--ความเป็นอยู่และประเพณี. I. ชื่อเรื่อง.

959.348

ISBN 978-616-7562-05-6

สำนักพิมพ์แม่คำฝางพิมพ์เผยแพร่

พิมพ์ครั้งที่สอง : กุมภาพันธ์ 2555

พิมพ์ครั้งแรก : สิงหาคม 2553

โดย กระทรวงวัฒนธรรม

คณะที่ปรึกษา : ศาสตราจารย์พิเศษ เรืองอุไร กุศลลาสัย, อาจิดน จันทรัมย์พร,
สมบุญรณ์ วรพงษ์, ธนพรรณณ สิทธิสุนทร

บรรณาธิการบริหาร : ปรีดา ชำวบ่อ

กองบรรณาธิการ : ธารา ศรีอนุรักษ์

นักศึกษานิเทศศาสตร์ : นางสาววรรณณ สิทธิวัฒน์

ฝ่ายขายและการตลาด : วรินทร์ มิตรอารักษ์, หทัยชนก วิชาตะวัต,
เกรียงไกร ยาวีใจ, นพดล นามประคอง

พิมพ์ที่ : หจก. ภาพพิมพ์ โทรศัพท์ 0 2433 0026-7

จัดจำหน่ายทั่วประเทศ : บริษัทชนนิยม จำกัด

244/539 หมู่บ้านเชียรสวน ถนนรามอินทรา ซอย 5 (แยก 3)

แขวงอนุสาวรีย์ เขตบางเขน กรุงเทพฯ 10220

โทรศัพท์-โทรสาร : 0 2552 4070, 0 2970 5759, 0 2970 6586

<http://www.chonniyom.co.th>

E-mail : chonniyom@yahoo.com

ราคา 100 บาท

สารบัญ

จากใจสำนักพิมพ์	11
มหาสารคาม มาจากไหน?	13
1. 1,000,000 ปีมาแล้ว สัตว์โลกล้านปี มีในลุ่มน้ำมูล-ชี	18
2. 500,000 ปีมาแล้ว แรกพบหลักฐาน บรรพชนคนไทย	22
3. 10,000 ปีมาแล้ว บรรพชนคนไทย อยู่เพียงผาในหุบเขา	24
4. 5,000 ปีมาแล้ว บรรพชนคนอีสาน แรกมีหมู่บ้าน-กินข้าวเหนียว	26
5. 4,000 ปีมาแล้ว คนที่สูง-ที่ราบ บรรพชนคนอีสาน	28

6. 3,000 ปีมาแล้ว แรกมีชุมชน “ท่าเกลือ” ที่ทุ่งกุลารุ มหารคาม	30
7. หลัง พ.ศ. 1 แรกถลุงเหล็ก ที่ทุ่งกุลารุ มหารคาม	34
8. หลัง พ.ศ. 500 ศาสนาพราหมณ์-พุทธ ถึงสุวรรณภูมิ มหารคามยังนับถือศาสนาผี	38
9. หลัง พ.ศ. 1000 เจนละ รัฐแรกสุดในอีสาน มหารคาม เป็นบ้านเมือง	40
10. หลัง พ.ศ. 1100 “ทวารวดี” จากภาคกลาง เข้าอีสาน ถึงมหารคาม	42
11. หลัง พ.ศ. 1500 “ขอม” เข้าอีสาน ถึงมหารคาม คุมเส้นทางการค้าโขง-ชี-มูล	54
12. หลัง พ.ศ. 1700 พระเจ้าชัยวรมันที่ 7 แผ่อำนาจคุมมหารคาม และโขง-ชี-มูล	58

13. หลัง พ.ศ. 1800 ฆ่าและลาว เข้าอีสานถึงมหาสารคาม	64
14. หลัง พ.ศ. 2000 ลาวก่อบ้านสร้างเมืองใหม่ ทางโขง-ชี-มูล และมหาสารคาม	66
15. หลัง พ.ศ. 2200 ยกบ้านเป็นเมือง บุกเบิกทุ่งกุลาดำถึงมหาสารคาม	68
16. หลัง พ.ศ. 2300 มหาสารคาม เป็นส่วนหนึ่งของร้อยเอ็ด	70
17. พ.ศ. 2369 มหาสารคาม สมัยรัชกาลที่ 3 กับกองทัพเจ้าอนุวงศ์	72
18. พ.ศ. 2408 แรกตั้งเมืองมหาสารคาม เขียนว่า “มหาสาตคาม”	74
19. พ.ศ. 2433 เมืองมหาสารคาม เป็น “หัวเมืองเอก”	78

20. พ.ศ. 2444	79
“ผีบุญ” เมืองมหาสารคาม ต่อต้านอำนาจ ร.5	
21. พ.ศ. 2456	80
มหาสารคาม ขึ้นกับมณฑลร้อยเอ็ด	
22. พ.ศ. 2465	81
ยกเลิกมณฑลเทศาภิบาล ได้ชื่อ จังหวัดมหาสารคาม	
23. พ.ศ. 2475	82
เปลี่ยนแปลงการปกครองฯ มหาสารคามก็เปลี่ยนไป	
24. พ.ศ. 2482	83
คนมหาสารคามเป็นไทย ตามชื่อประเทศไทย	
ภาพชุดมหาสารคาม โดย ฟรานซิส คริปส์	85
บทผนวก	95
มหาสารคามในอดีต	96

จากใจสำนักพิมพ์

ผลงานหนังสือของคุณสุจิตต์ วงษ์เทศ เล่มนี้ ต่อเนื่องจากชุด “...มาจากไหน?” สำนักพิมพ์แม่คำผงได้ร่วมนำเสนอมาแล้วในเรื่อง “บุรุษวัย มาจากไหน?”

เรื่องราวของประวัติศาสตร์รากเหง้าเผ่าพันธุ์มนุษย์นี้ คุณสุจิตต์ วงษ์เทศ สนใจและทุ่มเทศึกษามาตั้งแต่เรียนอยู่ในรั้วมหาวิทยาลัย ข้อมูลที่นำมาเสนอนี้ล้วนคัดสรรมาบนพื้นฐานของข้อเท็จจริง ยังมีเนื้อเรื่องอีกมากที่ท่านได้ค้นคว้าเพิ่มเติม รอเพียงการแก้ไขและเปลี่ยนแปลงตามหลักฐานใหม่ๆ ก่อนเพิ่มเติมให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

คุณสุจิตต์ วงษ์เทศ มีเมตตาต่อรุ่นน้องเสมอ ในกรณีสำนักพิมพ์ของเรา เมื่อท่านทราบว่ารายนต์ที่บรรทุกหนังสือและอุปกรณ์การขายถูกโจรกรรมไปทั้งหมด ท่านติดตามถามไถ่ด้วยความห่วงใย แล้วกล่าวว่าต้องการพิมพ์งานอะไรที่ท่านเขียนบ้าง ท่านยินดียกให้โดยไม่คิดค่าลิขสิทธิ์

สำนักพิมพ์แม่คำผง ได้แจ้งขอพิมพ์งานที่ท่านเขียนเกี่ยวกับภาคอีสาน ซึ่งท่านก็เมตตาอนุญาต

ดังนั้น จากผลงานเล่ม “มหาสารคาม มาจากไหน?” ลำดับถัดไปท่านผู้อ่านจะได้พบกับเรื่อง “ร้อยเอ็ด มาจากไหน?”, “นครพนม มาจากไหน?” และเล่มอื่นๆ

ขอขอบพระคุณทั้งท่านผู้เขียน และท่านผู้อ่าน ที่สนับสนุนให้กิจการของเราดำรงอยู่ได้

ด้วยความขอบพระคุณ
สำนักพิมพ์แม่คำผง

มหาสารคาม

มาจากไหน?

มหาสารคาม หมายถึง บริเวณที่เต็มไปด้วยต้นยางใหญ่ (เส้มีอนไม้ยืนต้นชนิดหนึ่งใน ชมพูทวีป ที่พระพุทธเจ้าประสูติ และปรินิพพานใต้ร่มไม้สาละ หรือต้นรัง)

แรกตั้งเมืองเมื่อ พ.ศ. 2408 ในแผ่นดินรัชกาลที่ 4 มีใบบอก เขียนว่า **“มหาสารคาม”** เป็น คำผูกขึ้นใหม่จากนามเก่าแก่ว่า **บ้านลาดกุดยางใหญ่**

มหาสารคาม มีความเป็นมาทั้งของผู้คนและของดินแดนอย่างแยกไม่ได้จากประวัติศาสตร์ภูมิภาคอุษาคเนย์ (Southeast Asia) ที่บริเวณผืนแผ่นดินใหญ่มีชื่อเรียกเก่าแก่มาแต่ยุคดึกดำบรรพ์ว่า **สุวรรณภูมิ**

ทั้งนี้ เพราะมหาสารคามเป็นส่วนหนึ่งของลุ่มน้ำโขง-ชี-มูล ทางภาคอีสาน หรือตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย

และประเทศไทยมีประวัติความเป็นมาทั้งของผู้คนและของดินแดนเป็นส่วนหนึ่งของสุวรรณภูมิในอุษาคเนย์อย่างแยกออกจกกันไม่ได้เลย